

CAPITOLUL VI

“ROLUL EREDITĂȚII ȘI MEDIUL ÎN PRACTICAREA EXERCIȚIILOR FIZICE ”

Lecția 17

TEMA: “Aptitudinile, talentul și vocația”.

Aptitudinile, talentul și vocația.

Conceptul de aptitudine.

Conceptul de aptitudine. Termenul de "aptitudine" derivă din latinescul "aptus" "apt de...". El corespunde în literatura străină termenilor de: ability, capacity (engleză), aptitude (franceză), anlage, eingnung, verlanlagung (germană). Pentru înțelegerea conceptului de aptitudine, considerăm necesară prezentarea definițiilor după mai mulți autori:

-Aptitudinea este o dimensiune după care se diferențiază indivizii a căror conduită este studiată. Diferențele individuale direct observabile într-o probă sunt, în general, atribuite unor caracteristici subiacente care nu se observă direct. Aptitudinile reprezintă o clasă de asemenea caracteristici.

-Aptitudinea este o însușire sau sistem de însușiri ale subiectului, mijlocind reușita într-o activitate; posibilitatea de a acționa și obține performanțe. Aptitudinile sunt sisteme operaționale stabilizate, superior dezvoltate și de mare eficiență.

-Aptitudinile sunt sisteme de procese fizice și psihice organizate în mod original pentru efectuarea cu rezultate înalte a activității.

Orice aptitudine se realizează prin procese care uneori sunt mai numeroase și mai variate, iar alteori, pot fi mai reduse ca număr și mai puțin variate.

Majoritatea cercetărilor relevă că aptitudinile sunt constituite dintr-o multitudine de procese și calități psiho-fizice legate între ele prin relații complexe, în general având un caracter de determinare reciprocă. În componența aptitudinilor se poate distinge în primul rând, o totalitate mai mult sau mai puțin încheată de operații sau procedee, cu ajutorul cărora omul realizează o anumită activitate: științifică, tehnică, artistică, motrică.

Structura aptitudinii

De foarte mare importanță în studierea aptitudinilor este analiza structurii lor. Cunoașterea structurii aptitudinilor s-a realizat prin calculul corelațiilor dintre rezultatele obținute de subiecți la testele de aptitudini.

Structurile diferitelor aptitudini trebuie să fie văzute și în procesul de formare și reconstituire. Unele dintre aceste structuri sunt variabile, iar altele sunt stabile. Gradul de stabilitate al acestor structuri depinde de o serie întreagă de factori, ca de exemplu de stabilitatea sarcinilor pe care individul trebuie să le îndeplinească, de potențialitățile ereditare pe baza cărora aptitudinile se formează, de măsurile în care structurile se constituie pe baza unui model creat în filogeneză, de motivația omului în activitatea respectivă etc.

Structura aptitudinilor se modelează după sarcină, dar odată modelată se poate fixa într-o măsură mai mare sau mai mică.

La vârste mai mari apar aptitudini specializate, modelate după anumite preocupări și în același timp se limitează posibilitatea de a constitui alte structuri cu totul diferite. Cu alte cuvinte cu cât omul exersează timp mai îndelungat o singură activitate cu atât mai greu îi va fi mai târziu să modeleze aptitudini necesare pentru o altă preocupare.

O pregătire multilaterală, o activitate ecliibrată, cu preocupări în mai multe direcții poate duce la existența mai multor structuri variate care intră în funcțiune succesiv și astfel se poate contribui la creșterea eficienței factorilor primari (sau generali) prin asigurarea posibilităților mai mari de restructurare a configurației lor.

Talentul se definește ca ansamblul dispozițiilor funcționale și a sistemelor operaționale dobândite, ce mijlocesc performanțe și realizări originale în activitate. Ș. Zisulescu (1971) consideră că talentul este o continuare a aptitudinii, o treaptă superioară de dezvoltare a acesteia, caracterizat nu numai prin efectuarea cu succes a unei activități, ci și prin capacitatea de a crea opere originale.

Talentul în domeniul educației fizice și sportului nu este numai efectul dezvoltării maxime a uneia dintre aptitudini, ci și mai ales, efectul interacțiunii, interpenetrației, intermodelării a diferite și eterogene aptitudini satisfăcătoare sau superior dezvoltate. Între aptitudine și talent nu există o demarcație netă. La baza talentului stă aptitudinea care, prin perfecționare continuă, devine talent.

Nu toate aptitudinile devin talente, ci numai acelea cultivate până la un nivel care le fac capabile de creații originale în domeniul nostru de obținere a unor performanțe înalte. O realizare de talent este rezultatul unor eforturi depuse de indivizi cu aptitudini.

Dacă un individ se remarcă prin ușurința de a executa deprinderile și priceperile motrice specifice unei ramuri de sport putem afirma ca acesta are aptitudine (aptitudinii) pentru sportul respectiv. Însă dacă aptitudinea este cultivată și devine capabilă de obținerea unor performanțe asupra cărora planează creativitatea, originalitatea (și stilul personal) atunci ne aflăm în fața unui talent.

Insușiri ale talentului:

- creativitate**
- originalitate**
- ingeniozitate**
- flexibilitatea (gândirii)**

Prin ce se caracterizează talentul (sau individul talentat)?

- a) o inteligență deosebită care îi permite individului talentat să desprindă esențialul din obiecte, evenimente, întâmplări, precum și printr-o remarcabilă capacitate combinatorie;**
- b) impresionabilitatea puternică la individul talentat. întreaga lui ființă vibrază intens la toate evenimentele de orice tip care interesează ctivitatea pe care o desfașoară;**
- c) o mare exigență față de sine, orice om de talent dispune de un ascuțit spirit autocritic care-l face să fie nemulțumit în majoritatea timpului (permanent) de ceea ce face și năzuiește către perfecțiune;**
- d) puterea de muncă care uneori este incredibil de mare, rezultată apasiunii pentru activitatea (profesia, sportul, etc.) pe care o practică. Pentru omul de talent, timpul este în mai toate situațiile insuficient, adesea acesta neștiind ce înseamnă odihna;**
- e) dezvoltarea multilaterală a personalității de care dau dovadă marile talente prin bogăția și varietatea cunoștințelor. În sport această multilateralitate fiind exprimată prin capacitatea unui sportiv talentat într-un anumit sport de a fi capabil (acesta binențeles de a depune o cantitate de muncă similară) să obțină performanțe de același nivel sau chiar superioare în oricare altă ramură de sport.**

Talentul se poate manifesta mai devreme sau mai târziu. Acesta fiind în strânsă dependență de influență educativă exercitată asupra individului, de momentul exercitării acestei influențe precum și de modul în care ea a fost condusă.

Talentul este nu numai inteligența deosebită, ci el se mai caracterizează și printr-o mare pasiune pentru muncă, prin dăruire totală față de domeniul respectiv:

Relația aptitudine - atitudine: vocația

"Vocația nu se rezumă numai la aptitudini. Vocația nu e legată atât de o aptitudine cât e legată de întreaga constituție fizică și morală a omului. Nu aptitudinile îl diferențiază pe omul de vocație, ci structura caracterului".

Ideea potrivit căreia în procesul activității se constituie unitar, se dezvoltă și se manifestă capacitățile fizice, intelectuale, morale ale ființei umane, se edifică personalitatea în varietatea și unitatea însușirilor sale, demonstrează că atitudinile și aptitudinile nu pot fi considerate decât ca însușiri consubstanțiale și congruente .

Aptitudinile pentru o anumită activitate pot provoca atitudini favorabile în același domeniu sau în domenii înrudite, pot direcționa evoluția întregii conduite a persoanei spre realizarea unor aspirații majore, a unui ideal de viață constituit pe baza imperativului acestor aptitudini.

Atitudinile influențează la rândul lor aptitudinile canalizând energia persoanei spre o direcție fundamentală, impulsionând dezvoltarea aptitudinilor sau inhibându-le, în funcție de manifestarea acestora, în consensul atitudinilor fundamentale sau împotriva lor.

**Mulțumesc
pentru atenție !**